

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Філологічний факультет

Кафедра загального та слов'янського мовознавства

СЛОВ'ЯНСЬКА ФІЛОЛОГІЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Матеріали

I міжнародної науково-практичної конференції

«Слов'янські читання»

24–25 травня 2021 р.

Одеса
«Астропринт»
2021

Редакційна колегія:

Головні редактори:

д. філол. н., професор **Войцева О. А.**;
д. філол. н., професор **Яковлева О. В.**

Члени редакційної колегії:

д. філол. н., професор **Степанов Є. М.**;
канд. філол. наук, доцент **Георгієва С. І.**;
канд. філол. наук, доцент **Дмитрієв С. В.**;
канд. філол. наук, доцент **Мурадян І. В.**;
канд. філол. наук, доцент **Новак О. М.**;
канд. філол. наук, доцент **Сайковська О. Ю.**

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (*прото-
кол № 1 від 9 вересня 2021 р.*)

С **Слов'янська філологія у сучасному світі : збірник матеріалів
І Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня
2021 р.) / за ред. д. філол. н., проф. Войцевої О. А., Яковле-
вої О. В. — Одеса : Астропринт, 2021. — ___ с.
ISBN 978–966–927–**

Збірник І Міжнародної науково-практичної конференції «Слов'янські читання» містить матеріали, що стосуються актуальних питань славістики, зокрема історії та сучасного стану слов'янських мов і літератур, стилістики, культури та фольклору, проблеми міжкультурної комунікації, перекладу й методики викладання слов'янських мов.

Призначений для наукових працівників, викладачів, аспірантів і студентів філологічних спеціалізацій, а також для широкого кола читачів.

УДК

ISBN 978–966–927–

© Одеський національний
університет, 2021

ЗМІСТ

**ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ СТАН СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ,
ОНОМАСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ****Дружинець М. Л.**

Орфоепія звукосполук у мовленні українців діаспори:
гендерний аспект 7

Яковлева О. В.

Вербальне вираження гендерних уявлень у мовленнєвій
поведінці дітей (на матеріалі віршів Н. Забіли та Н. Поклад) 10

Ізотов А. І.

Проблема верифікації філологічного знання і корпусна
революція 14

Пристайко Т. С.

Метанайменування типів ковідослів 16

Степанов Є. М.

Мовленнєво-культурна категорія в системі понять
лінгвокультурології 19

Славкова С., Дзанголі Дж.

Взаємодія лексичного значення дієслова *танцевать*
і просторових префіксів 24

Білан Н. І.

Малі індексальні форми, які не можуть бути знехтуваними
при перекладі англomовної мемуарно-політичної літератури 26

**ЛЕКСИКОЛОГІЯ, ФРАЗЕОЛОГІЯ, ДІАЛЕКТОЛОГІЯ
І СТИЛІСТИКА СУЧАСНИХ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ****Войцева О. А.**

Мовна авторська особистість у художньому дискурсі
(на матеріалі роману Ольги Токарчук «Вієгуни» / «Бігуни») 29

Дем'яненко Н. Б.

Фразеологічні одиниці у рекламних текстах (на матеріалі
польської та української мов) 32

Михайленко-Зото О. О.
Рече-поведенческая тактика трансформационной
парономазии 35

Петрова Т. О.
Когнітивний підхід до вивчення метафоризації термінів
в українському мовознавстві 38

Сиздикбасв Н. А.
Позалітературна лексика в структурі малої прози
В. М. Шукшина 40

ГРАМАТИКА, СЕМАНТИКА ТА ПРАГМАТИКА СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

Аркуша Л. І.
Значення лінгвістичних знань у протидії злочинності 44

Ван Лілі
Внутрішня форма слів-репрезентантів концепту ЛЕНЬ
у російській мові (на тлі зіставлення з китайськими
ієрогліфами) 46

Єльнікова Н. І.
Інформація у блогах як риторичне звернення до аудиторії 49

Івасюк Г. О.
Зіставна характеристика базових ознак дитячого героя
у німецькомовному та україномовному медіа дискурсах 52

Кабанен І. І.
Мистецтво розмовляти по-одеські («Одеська мова» І. Бабеля
як форма лінгвістичного мистецтва і телекінематичний підхід
до осмислення міфу) 55

Повсткіна О. В.
Методологічні проблеми дослідження полісемії в контексті
зміни наукових парадигм у лінгвістиці 57

Степанова С. Є.
Дискурсивна різноманітність соціально зумовлених сценаріїв
у зображенні художнього персонажа 60

Чан Тхі Суєн
Невербальні засоби соціальної характеристики персонажа
(на матеріалі російської та в'єтнамської мов) 63

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

Коляда-Березовська Т. Ф., Романова О. К.
Електронні ресурси в білінгвальному навчанні
інокомунікантів 66

Чень Шаосюн
Оптимізація засвоєння російської лексики за допомогою
однокореневих паронімічних рядів 69

СЛОВ'ЯНСЬКА ЛІТЕРАТУРА, КУЛЬТУРА І ФОЛЬКЛОР

Мусій В. Б.
Сюжетний мотив двійництва в «Opowiadania bizarne»
(«Дивовижні історії») Ольги Токарчук 72

Морева Т. Ю.
Герой південнослов'янських юнацьких пісень королевич
Марко 75

Карпіна О. С.
Образ народу в пенталогії Всеволода Соловйова «Хроніка
чотирьох поколінь» як форма втілення історіофілософської
концепції письменника 79

Харпула Катерина
Критика Заходу на підставі «Зимових заміток про літні
враження» Ф. Достоєвського 81

СЛАВІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ У ДОСЛІДЖЕННІ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Бушуєв Д. В.
Паремії з концептом «СЕРЦЕ» в українській та болгарській
мовах 85

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

РОМАНОВА Ольга Клавдіївна

*канд. філол. наук, доц., Державний університет «Одеська політехніка»
Одеса (Україна)*

КОЛЯДА-БЕРЕЗОВСКАЯ Татьяна Федоровна

*канд. філол. наук, доц., Державний університет «Одеська політехніка»
Одеса (Україна)*

ЭЛЕКТРОННЫЕ РЕСУРСЫ В БИЛИНГВАЛЬНОМ ОБУЧЕНИИ ИНОКОММУНИКАНТОВ

Динамика культурно-языковых процессов в современном мире обуславливает активизацию инновационного развития современного языкового образования и необходимость решения в связи с этим ряда проблем. Прежде всего, это — создание в учреждениях высшего образования Украины электронной образовательной среды, которая призвана существенно повысить эффективность и качество обучения студентов из числа иностранных граждан путем максимального использования возможностей компьютерных технологий обучения, подготовки необходимой методической базы и учебных материалов для работы в сфере «e-learning».

Поскольку современное студенчество является поколением миллениалов («millennials»), которое родилось и выросло в окружении современных компьютерно-информационных технологий, то сегодня, как никогда ранее, тщательно следует подходить к выбору инновационных образовательных технологий, соблюдая принципы, позволяющие внедрять эти технологии наиболее эффективно. Задача разработки и применения электронных средств обучения иностранных граждан в Украине детерминирована, прежде всего, государственным стандартом владения украинским языком как иностранным на первом (бакалавр), втором (магистр) и третьем (PhD) уровнях высшего образования и спецификой изучения украинского языка как языка обучения в вузе нашей страны, необходимостью формирования в

режиме дистанционного обучения украиноязычной коммуникативной, культурно-речевой компетенции на уровне B1-B2 согласно выбранной специальности, а также учитывая турбулентные условия современности. Приходится выбирать среди имеющихся наиболее эффективные способы и средства обучения, разрабатывать соответствующие инструменты формирования культурно-речевой, коммуникативной компетентности соискателей высшего образования, учитывая уровневое (бакалавр-магистр-PhD) обучение. К сожалению, готовых учебных продуктов на рынке электронных/виртуальных пособий Украины, соответствующих выше указанным целям и задачам, нет. Создание электронных учебных средств по украинскому как иностранному — процесс, который требует кроме знаний по языку, методике преподавания и педагогике, еще и владение компьютерными технологиями и элементами компьютерного дизайна.

Обучение украинскому языку как иностранному на основе электронных средств должно основываться на когнитивно-клиаративном подходе, то есть применение компьютерно-информационных технологий для развития или совершенствования устно-письменной речевой деятельности инокоммуникантов должно соответствовать следующим критериям: 1) максимальная индивидуализация обучения как возможность оптимизировать объем / время самостоятельной работы студентов; 2) интеграция в учебный процесс материалов, направленных на формирование лингвострановедческой компетенции инокоммуникантов, использование электронных аутентичных ресурсов и национальных баз текстов; 3) оперативное обновление содержательной составляющей учебно-методических материалов, имеющих на учебном веб-ресурсе вуза; 4) перманентная диагностика результатов обучения, то есть online-тестирование на всех этапах и уровнях процесса.

К тому же, в процессе создания учебно-методического комплекса (УМК) в электронном формате преподавателями-авторами учебных средств учитываются комплексно два параметра: информационное обеспечение по отраслям знаний, лингводидактическими категориями и культурно-историческими аспектам и систематизирующий, регистрационный и диагностический параметры обучения.

Такой УМК ориентирован на формирование грамматических умений и навыков при изучении структуры различных типов предложений и логико-семантических моделей предусматривает учет: во-первых, целевых групп иностранных студентов вуза и, соответ-

ственно, коммуникативных потребностей этих групп, а во-вторых, — разный уровень сформированности у студентов «дальнего» и «ближнего» зарубежья системных лингвистических знаний и навыков практической речевой деятельности. Это обеспечивает отбор и организацию учебного материала в соответствии с профессиональными интересами студентов, информационной насыщенностью, актуальностью, страноведческой значимостью материала, а также соблюдение принципов ситуативно-тематического представления материала, постепенного наращивания сложности информации и учет ее клиаративности, которая по стандарту определяется как способность и готовность к восприятию, переработке и осознанному усвоению информации; степень клиаративности информации учитывается и во время ее разработки в зависимости от уровня подготовленности пользователей, реципиентов информации.

Необходимостью считаем соблюдение принципа предварительной тренировки (Pretraining Principle) [1, с. 133]: для ознакомления студентов с терминологией, используемой в материалах, нужно предоставить отдельный модуль — детальное объяснение основных концептов.

Целенаправленное использование учебных и аутентичных информационно-коммуникационных ресурсов позволяет формировать терминологическую компетенцию иностранных студентов, поскольку для успешной электронной коммуникации с однокурсниками, украинскими друзьями, студентам-иностранцам необходимо владение как наиболее частотными проявлениями лексических единиц, так и соответствующими жанрами профессионального информационно-коммуникативного дискурса. Поэтому предлагаемый системный материал дает возможность овладения необходимым массивом терминологической лексики и лексико-грамматическими конструкциями, актуальными для научного стиля речи в целом и конкретного подстиля выбранной специальности.

Література

1. Miller, M. D. Minds online: Teaching effectively with technology. Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 2014.

ЧЕНЬ Шаосюн / CHEN Shaoxiong

канд. филол. наук, доц., Хучжоуский университет, КНР

Хучжоу (Китай)

ОПТИМИЗАЦИЯ УСВОЕНИЯ РУССКОЙ ЛЕКСИКИ С ПОМОЩЬЮ ОДНОКОРЕННЫХ ПАРОНИМИЧЕСКИХ РЯДОВ

Усвоение в процессе изучения русского языка правильного понимания однокоренных слов, которые часто образуют паронимические ряды и относятся к одной или разным частям речи, является одной из существенных трудностей для китайских учащихся. Они нередко путают такие слова, употребляя их неправильно вместо похожих на них членов паронимической оппозиции.

По признаку морфологической организации русский язык, как известно, является флективным, а китайский — изолирующим (корневым). Поэтому в китайском языке преобладают слова, состоящие из корня, а в русском языке — слова, имеющие, кроме корня, несколько служебных морфем: флексию (*ПЛОХ-ой, ДРУГ-Ш*), суффикс (*ТЕПЛ-о, ДН-ём, НОС-я*), два суффикса (*ПИС-а-ть, ТАНЦ-у-я*), суффикс и флексию (*ЛИСТ-ик-Ш, ПЫЛЬ-н-ый*), два суффикса и флексию (*ГУЛ-я-ющ-ий, ПРОС-и-тель-Ш*), приставку и флексию (*при-ВОЗ-Ш, без-ВОЛОС-ый*), приставку, суффикс и флексию (*под-ДЕЛЬ-н-ый, на-ВОД-к-а, пре-КРАС-н-ый, съ-ЕД-енн-ый*), два суффикса и постфикс (*КРАС-ова-ть-ся*), две приставки и суффикс (*при-на-ПРЯ-чь*), две приставки, два суффикса и постфикс (*пере-за-ПУСТ-и-ть-ся*) и другие.

Эти различия в языках активно используются в практической работе в целях оптимизации обучения русскому языку в Китае. Назовём основные приёмы, эффективные на разных этапах обучения русскому языку.

После ознакомления учащихся с русской морфемикой и принципами построения русского слова предлагаются задания на закрепление знаний по русской морфемике. Например: *Выберите слова с одинаковым корнем и запишите их группами: улица, страна, небо, говорить, сторона, удалять, много, множество, небесный, уличный, удалить, говорливый* и т. д. Такие упражнения направлены на выработку навыка узнавания корневых и служебных морфем. С их помощью можно закреплять знания по наиболее частым корневым чередованиям гласных и согласных, по позиционным вариантам русских слу-